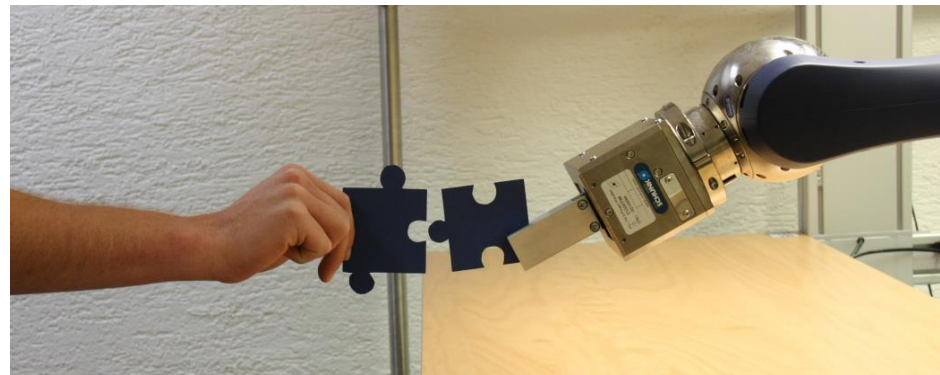

NVA 50 jaar, Amsterdam 18-04-2018

Van mechanisering tot digitalisering

Frank Pot

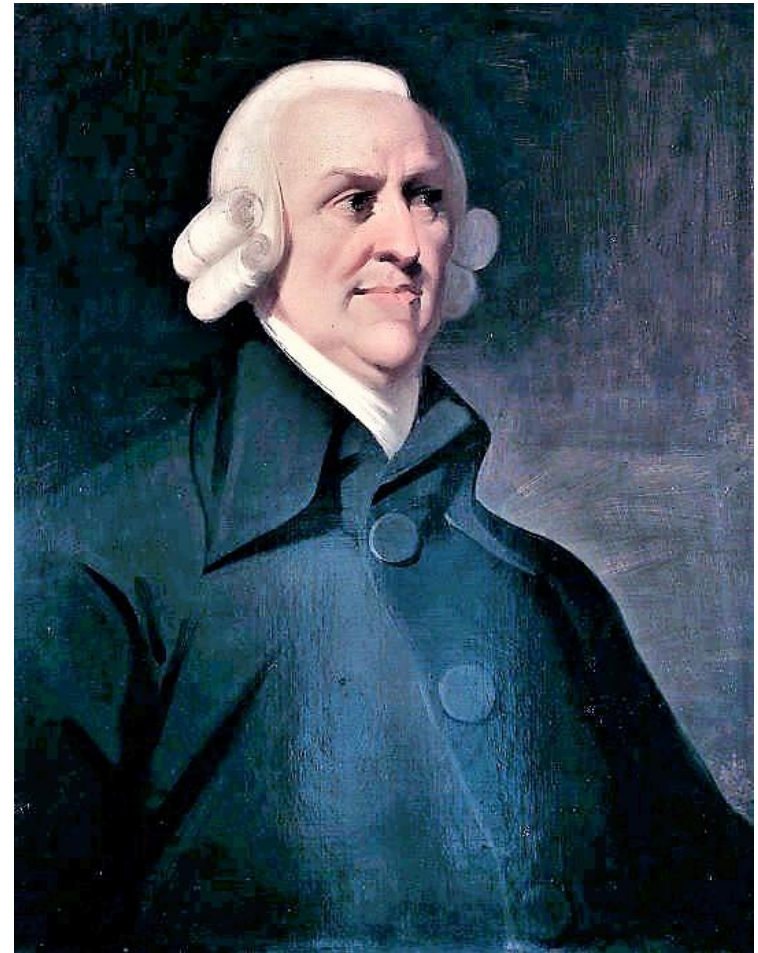
Opbouw van de presentatie

- Discussies ver terug over machines en mechanisering
- En over medezeggenschap
- Sociale partners en automatisering jaren '50 en '60
- Sociale partners en microelektronica, jaren '80
- Technologische én sociale innovatie deze eeuw
- Afspraken in cao's
- Technologie en '21th century skills'
- Rol van de overheid

Machines and division of labour

Adam Smith, 1776

- Higher productivity and wealth
- “At the expense of intellectual, social and martial virtues”
- “Labouring poor fall in this state”
- “Unless government takes some pains to prevent it”

1820

„Die Abstraktion des Produzierens macht das Arbeiten ferner immer mehr *mechanisch* und damit am Ende fähig, daß der Mensch davon wegtreten und an seine Stelle die *Maschine* eintreten lassen kann.“ § 198

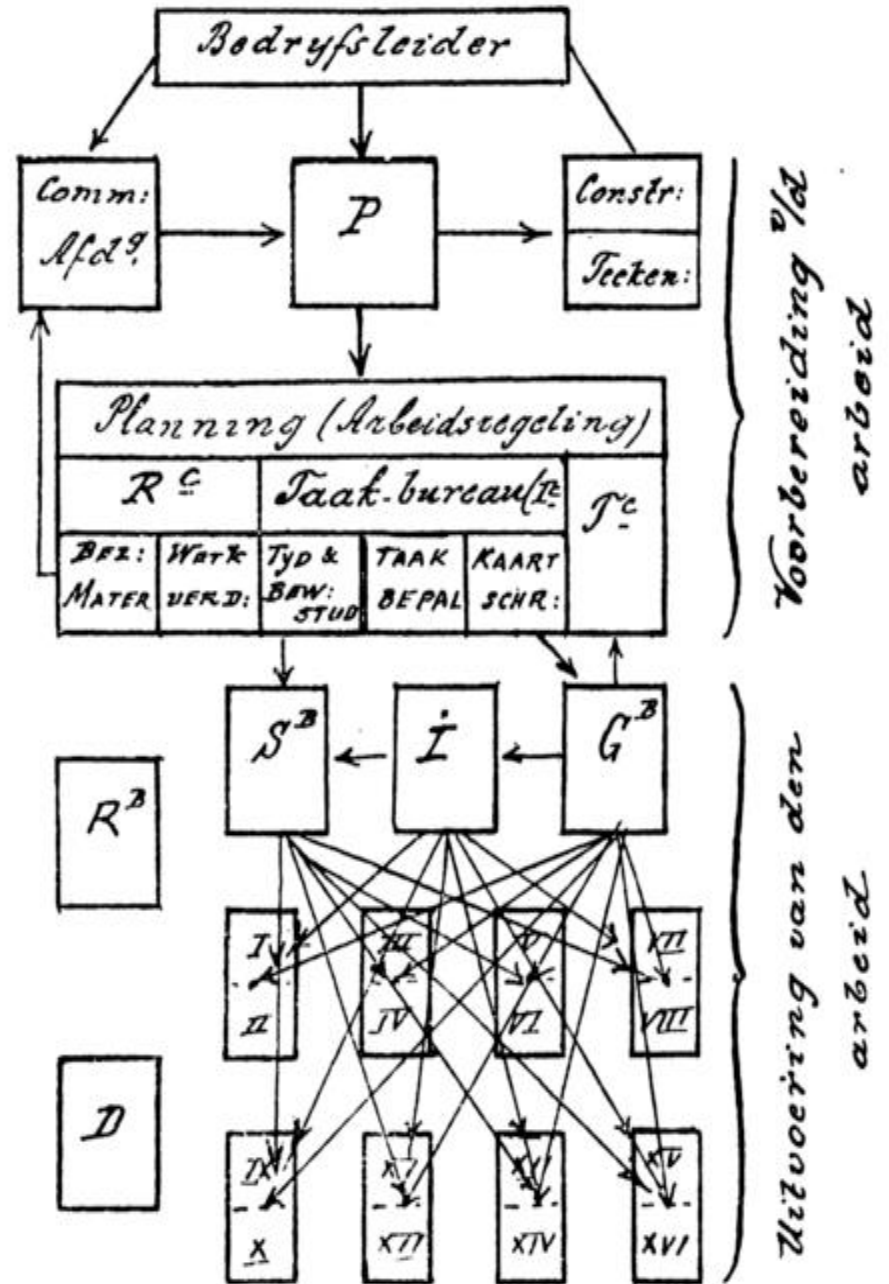
Georg Wilhelm Friedrich Hegel
**Grundlinien der
Philosophie des Rechts**

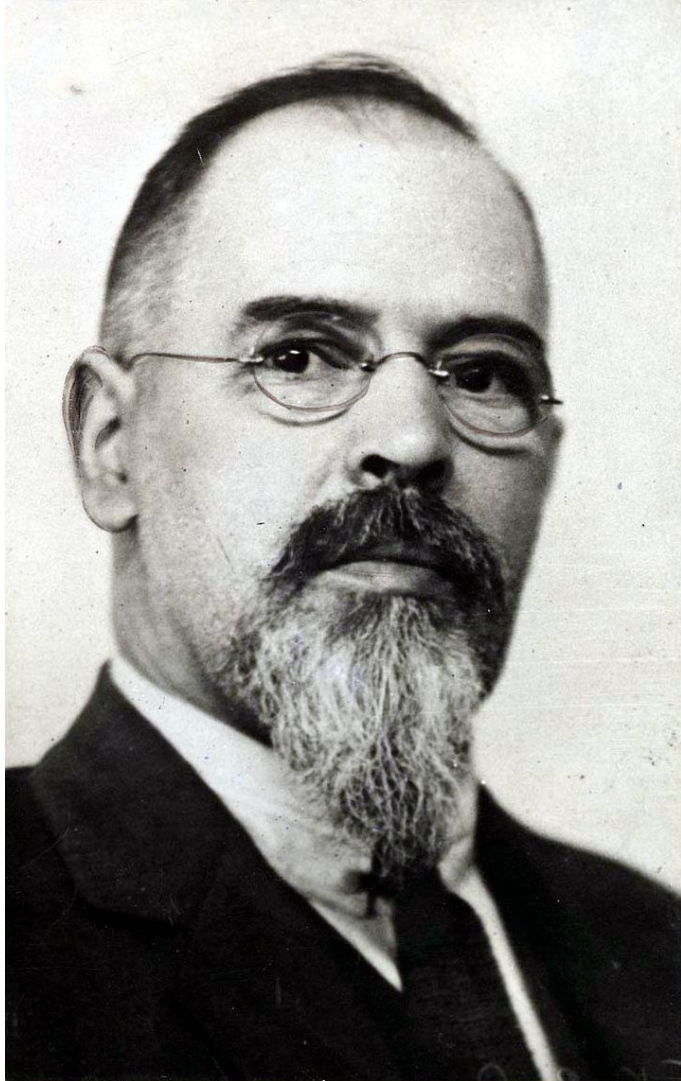
HOFENBERG

Johannes Volmer 1916

De nieuwe arbeidsverdeling

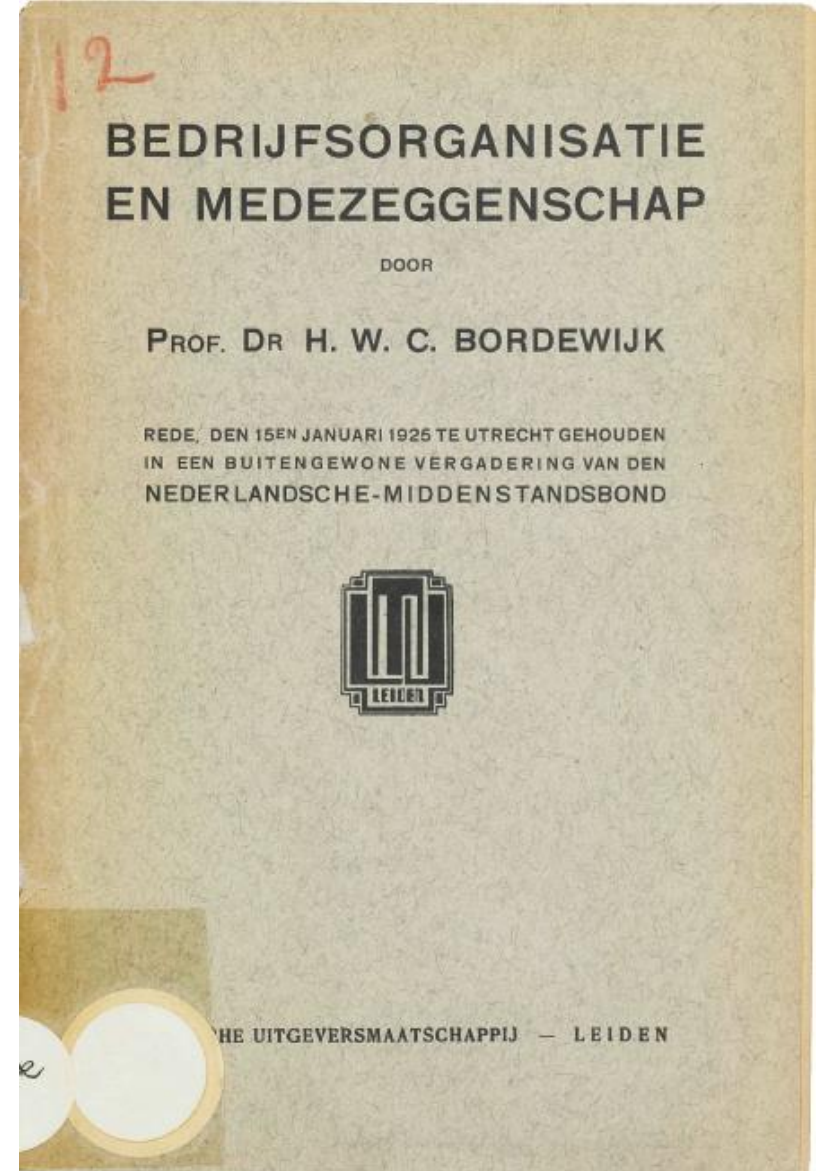
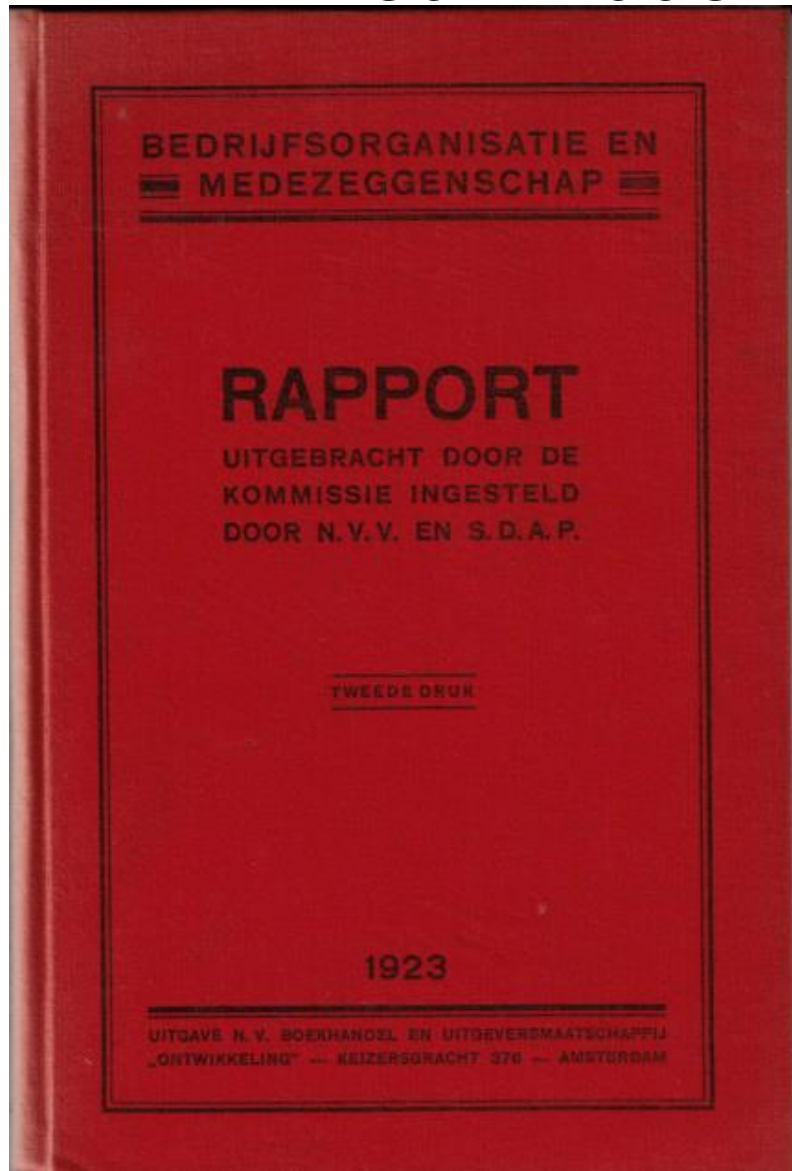
Theo van der
Waerden
Proefschrift 1911

De 'wetenschappelijke
bedrijfsorganisatie' van
Frederick Taylor maakte de
beloften niet waar:
*Mechanisering en
arbeidssplitsing leiden tot
Ontscholing en intensivering.*

NVV/SDAP 1923 en kritiek Bordewijk bij Ned. Middenstandsbond 1925

SER (COP) jaren '50 en '60

- Jaren '50 'Productieve coöperatie' in de bedrijven en 'plezier in het werk'
- Jaren '60 werkstructurering en werkoverleg: Beinum , H. J. J. van , M.R. van Gils en E.J. Verhagen (1968) *Taakontwerp en Werkorganisatie, een Socio- technisch Veldexperiment*, Den Haag: C.O.P./S.E.R.
- 1968 (Eenstemmig) advies automatisering, *nog steeds actueel*
- Samenhang met oprichting NVA? 😊

SER (COB) '75 – '85

- Eind jaren '70 project stuur- en regeltaken
- (Verdeeld) Advies 1982 micro-elektronica
  - Oneens over technologieovereenkomsten en werkgelegenheidsbeleid
  - Eens over voorlichting en gebruik medezeggenschap
- 'Verdeeld' ondanks Akkoord van Wassenaar
- Sociotechnisch ontwerpen (De Sitter 1981) opgepikt door NCW, FME en vakbeweging

FNV activiteiten technologie jaren '80

- FNV Steunpunt Technologie; FNV (1985). 'Vakbeweging en automatisering. Discussienota'.
- Technologie-overeenkomsten en automatiseringscontracten (sector- en bedrijfsniveau); 'Werknemersplannen'
- FNV boekjes over nieuwe technologie, 'Sociaal inventief automatiseren' (1987); (OR) cursussen nieuwe technologie
- Discussieproject Verandering, vernieuwing, verbetering in de bouw- en houtnijverheid (1989) Bouw- en Houtbond FNV
- Dienstenbond FNV: 'Automatisering en werkgelegenheid' (1979); 'Automatisering de baas' (1983)
- Strategie: tussen 'verdelingsperspectief' (eisen stellen aan gevolgen) en 'producentenperspectief' (heet nu co-creatie).

SER en sociale partners begin deze eeuw: technologische én sociale innovatie

- 2004 Platform Slimmer Werken (sociale partners)
- 2006 SER Advies sociale innovatie
- 2006 – 2012 NCSI (AWVN, FNV Bondgenoten, CNV BedrijvenBond, Unie en kennisinstellingen)
- Strategie: co-creatie

VERKENNING | oktober 2016

SER

September 2016

- Geen advies, maar verkenning en werkagenda
- Veel sociale innovatie en aandacht voor arbeid en organisatie
- Maak aantrekkelijke functies
- Beperkte rol SER: alleen monitoren

Mens en technologie
Samen aan het werk

Smart Industry: twee keer een valse start; geen technologische én sociale innovatie

- Fortuin (CNV), Asscher (SZW), Dezentjé (FME), Lugthart (FNV)
- 25 augustus 2015 Start voorbereiding 'Fieldlab Sociale Innovatie'

Cao afspraken

- **Netwerkbedrijven 2015** (door *Paul-Peter Feld, Enexis*). Sociale innovatie is kern van cao.
- Digitale ‘Smart’ meters. Klanten kiezen en leveren zelf stroom.
- Meteropnemers tijdig omscholen. Kantoormedewerkers leren met klanten om te gaan
- **Metalektro 2016** (door *Jos Brocken, FNV*)
- Onderzoek effecten van technologische ontwikkelingen
- E-learning module effecten en opleidingsmogelijkheden
- Project sociale innovatie: 12 bijeenkomsten tussen oktober 2016 en juli 2017
- Weinig van terechtgekomen
- **CNV Arbeidsvoorwaardennota 2018: ‘Eigen regie’**

‘Op weg naar de chemicus 4.0’

Werkgeven 14 (4), winter 2017, 22 – 24

- De chemiesector staat de komende decennia voor grote uitdagingen. Door de transitie van fossiele naar circulaire grondstoffen en de voortschrijdende digitalisering zullen het werk en de werkprocessen ingrijpend wijzigen. Dit vraagt een hoop van de medewerkers. AWWN, brancheorganisatie VNCI en opleidingsfonds OVP begeleiden deze omslag gezamenlijk.

*Betrokkenheid
operators
ondernemingsraden
vakbonden?*

Technologie en skills

- *'21th century skills'*: digitale vaardigheden, meedenken, flexibel zijn, initiatief nemen
- De flexibele mens of menswaardige techniektoepassing?
- Niet alleen door onderwijs en cursussen, maar ook op en door het werk: taakautonomie, werkoverleg, medezeggenschap
- Wat kan een meedenkende medewerker in een 'command & control' managementstijl?
- Voorwaarde voor het ontwikkelen en benutten van *'21th century skills'* is een 'participation & trust' managementstijl.

Wat de overheid deed en nog steeds kan doen

- Wet- en regelgeving:
  - medezeggenschap
  - AVV
  - arbo,
  - van werk naar werk, sociale zekerheid,
  - regulering platformeconomie.
- Stimulering:
  - regeling functieverbetering e.d.
  - Onderzoek
  - Technologische én sociale innovatie op de Digitale Agenda en B.v. Zeggenschap en sociale innovatie aan Bouwagenda 2017 toevoegen (ontbreken volgens FNV Bouwen en Wonen)
- Sociale innovatie in eigen sectoren en organisaties